

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΙΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΗΣ ΑΝΑΖΗΤΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΑΤΡΟΤΗΤΟΣ

Τελευτικῶς παρ' ἡμῖν, ὅπου στιγμιαία ἰδιοτροπία αὐτοσχέδιον νομοθετῶν καὶ συμφέροντα ἀτομικὰ ἐκί-
νουν τὴν νομοθετικὴν μηχανήν, ἢ νομοθετικὴ ἐργασία
ὑπενθιμίζετο ἐπὶ τὴν ἀρχαίαν Πηνελόπειαν. Οἱ νόμοι
διέρχονται δίκην κινηματογραφικῆς ταινίας πρὸ τῶν
ὀφθαλμῶν τῶν περὶ τοὺτους ασχολουμένων, ὥστε πάν-
τατε ὑπάρχει ἀμφιβολία ἐπιπέσει καὶ τί κατηγγήθη. Τὸ
Ἀστικὸν Δίκαιον, καίτοι ὡς ἐκ τῆς φύσεώς του δὲν
ἐπιδέχεται συχνὰς μεταλλάξεις, δὲν ἔμεινεν ἐντελῶς
ξένον εἰς τὴν νομοθετικὴν θύελλαν. Ἰδοὺ ἔτι διὰ τὴν
ἀναζήτησιν τῆς πατρότητος ἔχομεν ἐνέως τετρακίχου
2 νόμους ρυθμίζοντας πλήρως τὸ ζήτημα καὶ σύστημα
ἐπιτροπῆς πρὸς τροποποίησιν τοῦ τελεταίου. Ὁ νόμος
τῆς 18 Μαΐου κατηγγήθη ἐντελῶς διὰ τὴν ἀντικα-
ταστήσασιν τὸ νομοθ. διάταγμα τῆς 19 Ἰουλίου. Ἀλλὰ
καὶ τοῦτο εὐρίσκειται ὑπὸ τροποποίησιν. Καὶ πράγματι
ἔχει ἀνάγκην τοιαύτης. Ἀς ἐπεξεργασθῶμεν ἐπὶ τέλους
τὸ ζήτημα καὶ πραγματικῶς ἐπιτημονικαί χεῖρες. Εἰς
τὸν «Ἀγῶνα» τοῦ παρελθόντος Μαΐου ἔγραψα ὀλίγα
τινα περὶ τῆς κοινωνιολογικῆς βάσεως τοῦ θεσμοῦ τῆς
ἀναζήτησεως τῆς πατρότητος ὡς καὶ περὶ τοῦ τρόπου
καθ' ὃν τὸ ζήτημα ἐρρυθμίσθη ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς 18
Μαΐου ἐ. ἔ. Σήμερον θὰ ἐρευνήσωμεν δύο σημεῖα συ-
σθεῖν καθ' ἃ ὁ νόμος ἐτροποποιήθη. Δυ ἄλλα δὲ νὰ
εἴπωμεν προληπτικῶς ἕτι αἱ τροποποιήσεις διακρί-
νονται ἀπὸ πνεῦμα συντηρητικόν καὶ ὅτι οὐδὲν ἀνταπο-
κρίνονται πρὸς τὰς σημερινὰς ἐπιστημονικὰς ἀντιλήψεις

καὶ τὰς συγχρόνους νομοθετικὰς τάσεις. Καὶ πρῶτον
ὡς πρὸς τὰς προϋποθέσεις ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐπιτρέπεται
ἢ ἀναζητησεὶς τῆς πατρότητος, εἰσῆχθη σπουδαῖος πε-
ριορισμὸς. Κατὰ τοῦτον ἀποκλείεται ἢ ἀναζητησεὶς ἐὰν
ὁ πατήρ ἦτο ἔγγαμος κατὰ τὸν γάμον τῆς συλλήψεως,
ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχη μετὰ τῆς μητρὸς ἀποδεδειγμένη καὶ
κοινωνικῶς γνωστὴ συμβίωσις τοῦλάχιστον ἐνὸς ἔτους
(ἄρθ. 11 ἐδ. β). Ὡς λόγος τῆς διατάξεως ταύτης φέρε-
ται εἰς τὴν αἰτιολογικὴν ἐκθεσιν τοῦ νομοθ. διατάγμα-
τος ἢ μέρημα τοῦ νομοθέτου ὅπως μὴ διαταράσσεται
ἢ οἰκογενειακὴ ἑστία.

Ἡ δικαιολογία αὕτη εἶναι ἀρειστή διὰ τὴν ἀρνηθῶ-
μεν τὴν προστασίαν τοῦ νόμου εἰς εὐρείαν κατηγορίαν
νόθων τέκνων, κατηγορίαν ἣτις ἴσως περιλαμβάνει
πλέον τοῦ ἡμίσεως τῆς ἐλπίτης τούτων.

Οὐδεὶς ἀρνεῖται ὅτι εἰς δικαστικὸν ἀγῶνα τοιαύτης
φύσεως θὰ διαταράξη τὴν οἰκογενεῖαν τοῦ συζύγου ἐκαί-
νου, ὅστις παραδιὰ τὴν συζυγικὴν πίστιν καταστρέ-
φει συγχρόνως κοινωνικῶς μίαν γυναῖκα καὶ φέρει εἰς
τὸν κόσμον ἐν δυστυχεῖς πλάσμα. Ἐπιτρέπεται ὁμοῦ
ἐπὶ τῇ βάσει τῆς σκέψεως ταύτης ν' ἀναγνωρισθῶμεν
ἀσυδοσίαν εἰς πρόσωπα, ἅτινα καὶ λόγῳ τῶν οἰκογε-
νειακῶν τῶν υποχρεώσεων καὶ λόγῳ τῆς κοινωνικῆς
πίστεως, ἢν παρέχει ἢ ἔγγαμος ζῶν, ἴσως δὲ καὶ λόγῳ
τῆς ηλικίας τῶν ἐπρεπε νὰ εἶναι κατ' ἐξοχὴν προσεκτικὰ
εἰς τὰς σχέσεις τῶν. Ἐπιτρέπεται ν' ἀδιαφορήσωμεν διὰ
τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν ἐνὸς παιδιοῦ, τὸ ὁποῖον

έστερημένον πάσης προστασίας πέφρωται να εξελιχθῆ εἰς στοιχεῖον κοινωνικῶς επικίνδυνον, ἂν αἱ στεργίαι δὲν στείλουν τοῦτο ἐγκαίρως εἰς τὸν Ἄδην: Ἐπιτρέπεται ν' ἀφίσωμεν ἀπροσάταυτον καὶ ἄνευ ὀλιγῆς συνδρομῆς κατὰ τὸν χρόνον, καθ' ὃν λόγῳ τῆς ἐγκυμοσύνης καὶ τοῦ τοκετοῦ ἀδυνατεῖ νὰ ἐργασθῆ, τὴν γυναῖκα, ἥτις ἂν δὲν εἶναι ἴσθα εἶναι ἄπλοῦς συνεργὸς τῆς κακοηθείας τοῦ ἀπίστου συζύγου, καὶ νὰ ὠθήσωμεν ταύτην, ἐστερημένην πάσης ὀλιγῆς συνδρομῆς εἰς τὴν ἐκτροφήν ἢ τὴν παιδοκτονίαν: Ἀλλὰ μήπως δὲν διαταράσσει τὴν οἰκογενειακὴν ζωὴν ἢ διωξίς τοῦ συζύγου ἐπὶ ἀποπλανήσεϊ εἰς ἀσέλγειαν, ἐπὶ μοιχείᾳ τῆ ἐγκλησίαι τοῦ συζύγου ἐκείνης μετὰ τῆς ὁποίας εἶχε σχέσεις, ἐπὶ βιασμῷ καὶ τινι τῶν λοιπῶν ἄλλων ὁμοίαι φύσει ἐγκλημάτων; Οὐδεὶς ὅμως ἐσκέφθη ν' ἀφίση ἀνεόχλητον τὸν ἔγγαμον ἐγκληματίαν, τὸν ἀποπλανῶντα ἀνηλικίους, τὸν μοιχεύοντα ὑπάνδρους ἢ ἑπωδῆγοτα ἄλλως ἀσελοῦντα διὰ νὰ μὴ διατραχθῆ ἡ οἰκογενειακὴ ἡσυχία του. Ἄς μὴ φανῆ, παράξενος ἢ παραβολῆ ἐκείνου ὅστις δὲν θέλει νὰ βοηθῆσῃ τὸ παιδί του εἰς τὸ νὰ ζήσῃ, καὶ ὅστις διὰ τῆς ἐγκληματικῆς ἀδιαφορίας του ἀφίνει αὐτὸ ἐκτεθειμένον εἰς μυσίαι κινδύνους, πρὸς τοὺς ὡς ἄνω ἐγκληματίας. Ὁ Ἀλέξανδρος Δουμάς, υἱός, γράφει κάπου τὸ ἔξης: «Εὐρίσκω ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος φέρει εἰς τὸν κόσμον ἕνα παιδί χωρὶς νὰ τοῦ ἐξασφαλίσῃ τὰ ὀλιγά, ἠθικά καὶ κοινωνικά μέσα τῆς ζωῆς, καὶ ὁ ὁποῖος δὲν θέλει νὰ ἀναγνωρισθῆ ὑπεύθυνος τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς γεννήσεως εἶναι: εἰς κακοποιός, ὅστις πρέπει νὰ καταταχθῆ μεταξὺ τῶν κλεπτῶν καὶ δολοφόνων». Καὶ ἔχει δίκαιον.

Αἱ ἀνωτέρω σκέψεις δεικνύουσι τὰς δυσαρέστους συνεπείαις τῆς διατάξεως, καὶ τὸ ἀμφίβολον τῆς σκοπιμότητός της. Τὴν οἰκογενεῖαν δὲν προάγει ἢ ἀτιμωρησία τοῦ ἐνόχου συζύγου. Ἡ ἀτιμωρησία ἐνισχύει τὸ ἐγκλημα. Ἐκείνη ἢ νομοθεσία προάγει τὸν γάμον ἥτις διὰ ποινικῶν καὶ περιοριστικῶν διατάξεων περιστέλλει τὸν σύζυγον ἀπὸ τῆς παρεκλίσεως, πρὸς τὰς ὁποίας ἡ φύσις ἢ τὸ περιβάλλον τὸν ὠθοῦσι.

Ἀτυχῶς καὶ κώδικας προηγημένων ἐν τῇ νομοθεσίᾳ κρατῶν περιλαμβάνουσι τοιαύτας διατάξεις. Οὕτω ἡ Γαλλικὴ νομοθεσία ἀπαγορεύουσα τὴν ἀναγνώρισιν τῶν μοιχογεννητῶν τέκνων ἀποκαλεῖ τὴν ἀναζητήσιν τῆς πατρότητος κατὰ πατρός ὄντος ἐγγάμου κατὰ τὸν χρόνον τῆς συλλήψεως. (Γαλλ. Κωδ. ἄρθ. 335). Τὸ Ἑλβετικὸν δίκαιον εἰς ὁρισμέναις περιπτώσεϊ ἐξισοῖ πλήρως τὰ νόθα τέκνα πρὸς τὰ νόμιμα. Ὅταν ὅμως ὁ πατὴρ ἦτο ἐγγάμος κατὰ τὸν χρόνον τῆς συλλήψεως τότε δὲν ἐπέρχεται τοιαύτη ἐξίσωσις, καίτοι ὕφίστανται αἱ προϋποθέσεις τῆς ἐξίσωσεως, ἀλλὰ παρέχεται ἀπλή διατροφή (Ἑλβ. Κωδ. ἄρ. 323 ἐδ. 2).

Πάντως ὅμως αἱ διατάξεις αὗται, ἀμφιβόλου πάντοτε σκοπιμότητος, δὲν εἶναι σύμφωναι πρὸς τὰς σημερινὰς κοινωνικὰς ἀντιλήψεις καὶ συγχρόνους νομοθετικὰς τάσεις, αἵτινες ἐπιδιώκουσι πλήρῃ καὶ ἄνευ περιορισμῶν ἐξομοίωσιν τῶν νόθων τέκνων πρὸς τὰ νόμιμα.

Ἀκίμη οὐσιωδαστέρα εἶναι ἡ τροποποίησις τὴν ὁποίαν ἐπέφερον ὁ νέος νόμος ὡς πρὸς τὰ ἀποτελέσματα τῆς δικαστικῆς ἀναγνώσεως. Ἦνθ' ὁ πρῶτος, καίτοι ἀσπῆς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἐξομοίωσι σχεδὸν ἐλήφως διὰ τὰς μετὰ τοῦ πατρός τῶν σχέσεις τὰ νόθα τέκνα πρὸς τὰ νόμιμα. Ὁ νέος ἀκολουθεῖ τὸ δυαδικὸν σύστημα τοῦ Ἑλβετικοῦ Κώδικος.

Κατὰ τοῦτον, καὶ τὸν ἰδικὸν μας νόμον, ἐὰν μὲν ἡ ὕλληψις ἐγένετο ὑφ' ὁρισμένης προϋποθέσεϊ ἐπέρχεται πλήρῃ σχεδὸν ἐξομοίωσις τῶν νόθων πρὸς τὰ ἴμια, ἄλλως χρησιμεύει ἀπλοῦν δικαίωμα διατροφῆς. Ἡ πρώτη περιπτώσις εἶναι εὐρύτερα εἰς τὸν ἰδικὸν μας νόμον ἀπὸ τῶν Ἑλβετικῶν Κώδικα (Ἑλβ. Κωδ. ἄρ. 323). Κατὰ τὰ ἄρθρα 15 καὶ 16 τοῦ ἡμετέρου ἴμου ἐξομοίωσις ἐπέρχεται ἐὰν ἡ συλλήψις ἐγένετο

κατόπιν ὑποσχέσεως γάμου ἢ μνηστείας, βιασμοῦ ἢ ἀπαγωγῆς ἢ ἀποπλανήσεως ἢ ἐὰν ὁ πατὴρ ἦτο ἐπίτροπος, κηδεμῶν, ἢ ἄλλος ἐξουσιαστὴς τῆς μητρὸς ἢ ἐὰν ἡ μήτηρ ἦτο μικροτέρα τῶν δέκα ὀκτῶ ἐτῶν κατὰ τὴν σύλληψιν. Τὸ οὕτω γεννηθὲν τέκνον ἀποκτὰ τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα τοῦ πατρός, τὴν ἐθνικότητά του, δικαιούται νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ πατρός διατροφήν καὶ προίκισιν, καὶ ἐν γένει ἐξομοιοῦται ἀπέναντι τοῦ πρὸς τὰ γνήσια. Μόνον τὸ κληρονομικὸν του δικαίωμα ὡς καὶ τὸ τῆς νομίμου μοίρας ἐπὶ τῆς πατρικῆς κληρονομίας ἐλαττοῦται κατὰ τὸ ἡμισυ ἐὰν συγκληρονόμοι εἶναι ἄλλοι κατιόντες (ἄρθ. 16).

Ὅταν ὅμως δὲν συντρέχωσιν αἱ ὡς ἄνω προϋποθέσεις τότε ἡ δικαστικὴ ἀναγνώρισις μόνον ἀποτέλεσμα ἔχει τὴν υποχρέωσιν τοῦ πατρός πρὸς διατροφήν καὶ ἐκπαιδεύσιν τοῦ τέκνου του, τοῦ μὲν ἄρρενος μέχρι τοῦ 18ου ἔτους, τοῦ δὲ θήλεος μέχρις ἐνηλικιώσεως. Ἄν τὸ τέκνον λόγῳ σωματικῆς ἢ πνευματικῆς βλάβης ἀδυνατεῖ νὰ συντηρήσῃ ἑαυτὸ ἢ υποχρέωσις τοῦ πατρός ἐπεκτείνεται καὶ πέραν τοῦ ὡς ἄνω χρονικοῦ διαστήματος. Ὡς μέτρον τοῦ καθορισμοῦ τοῦ ποσοῦ τῆς διατροφῆς λαμβάνεται ἡ κοινωνικὴ θέσις τῆς μητρὸς καὶ ἡ περιοριστικὴ κατάστασις τοῦ πατρός. Ἀσπῆς καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει ἀτελῆς ὁ νόμος διὰ τὴν υποχρέωσιν πρὸς διατροφήν τῶν κληρονόμων τοῦ πατρός ἔναντι τοῦ τέκνου. Τὸ ζήτημα εἶναι δυσχερὲς καὶ καθίσταται ἀπαραίτητος ἡ λεπτομερὴς ρύθμισις του (Γερμ. Κωδ. § 1712, Ἑλβ. Κωδ. § 322).

Οὕτω ἔχουσιν ἐν περιλήψει τὰ ἀποτελέσματα τῆς δικαστικῆς ἀναγνώσεως τῆ πατρότητος. Τὸ δυαδικὸν σύστημα, καίτοι ἀκολουθοῦμενον ἀπὸ Κώδικα φημιζδόμενον, τοῦλάχιστον πρὸ τῆς μεταπολεμικῆς περιόδου, διὰ τὸ προσθετικὸν πνεῦμά του, δὲν φαίνεται ἐπαρκῶς δικαιολογούμενον. Ἡ προστασία τοῦ νόμου πρὸς τὸ παιδί δὲν σκοπεῖ οὔτε τὴν τιμωρίαν τοῦ πατρός, οὔτε τὴν ἐκανοποίησιν τῆς μητρὸς. Σκοπεῖ μόνον νὰ παράσχῃ εἰς τὸ παιδί τὰ ὀλιγά καὶ ἠθικά ἐφόδια, τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν ζωὴν. Τὰ ἐφόδια δὲ ταῦτα εἶναι τὰ αὐτὰ διὰ τὸ παιδί πάντοτε καὶ ἀσχετίως πρὸς τὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐγεννήθη. Μόνον ἂν ὁ νόμος προϋτίθετο τὴν τιμωρίαν τοῦ πατρός θὰ ἦτο λογικὸν ἢ ἔκτασις τῆς προστασίας τοῦ παιδιοῦ καὶ τῶν βαρῶν τοῦ πατρός νὰ κανονίζηται ἀναλόγως τῆς εὐθύνης τοῦ τελευταίου. Ἄν ἄλιν ἦτο σκοπὸς τοῦ νόμου ἢ ἐκανοποίησις τῆς μητρὸς θὰ ἦτο λογικὸν ἢ προστασία τοῦ τέκνου νὰ μειοῦται ἐφ' ὅσον αὐτὴ ἐπαισεν. Ἀλλ' ὁ νόμος δὲν ἐπιδίδω εἰ οὔτε τὸ ἐν οὔτε τὸ ἄλλο. Τὸ παιδί εἶναι ἐντελὲς ξένον πρὸς τὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐγεννήθη. Ἐχει ἀνάγκην βοηθείας διὰ νὰ ἀνατραφῆ καὶ ἐτοιμασθῆ διὰ τὴν ἀγῶνα τῆς ζωῆς. Ὁ δημιουργήσας αὐτὸ ἔχει υποχρέωσιν νὰ παράσχῃ πᾶν ὅ,τι τοῦ εἶναι δυνατόν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Ἄν ἡ μήτηρ τοῦ παιδιοῦ παρεδόθη εἰς τὸν πατέρα του ἐλευθέρως καὶ ἄνευ τῆς ὑπεροφουλίας τῆς ἐπισυνάψεως γάμου, διὰ ποῖον λόγον νὰ περιορισθῆ τὸ τέκνον εἰς ἀπλήν διατροφήν; Διὰ ποῖον λόγον νὰ μεταβάλωμεν τὰ ἀποτελέσματα ἂν εἶχεν ὑποσχεθῆ γάμον; Μήπως διὰ νὰ τὸν τιμωρήσωμεν; Ἀλλ' ὁ νόμος ἐπίδωλλει ἐκπλήρωσιν φυσικοῦ καθήκοντος καὶ ὄχι ποινῆς. Μόνον ἡ ἰδέα τῆς τιμωρίας τοῦ πατρός θὰ ἐδικαιολόγει τὸ δυαδικὸν σύστημα. Ποῖα τὰ ἀποτελέσματα τῆς δικαστικῆς ἀναγνώσεως εἰς τοὺς συγχρόνους κώδικας ἀναφέρω εἰς τὸ προηγουμένον ἄρθρον μου. Γεγονὸς εἶναι ὅτι βαδίζομεν πρὸς πλήρη ἐξομοίωσιν, πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς κατεθύνσεως, τὴν ὁποίαν μᾶς δίδει τὸ μεγαλόπνοον Σύστημα τῆς Γερμανικῆς Δημοκρατίας (ἄρ. 122) «Ἡ νομοθεσία πρέπει νὰ παρέχῃ εἰς τὰ νόθα τέκνα τοὺς αὐτοὺς ὄρους διὰ τὴν σωματικὴν, ψυχικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀνάπτυξιν των, τοὺς ὁποίους παρέχει καὶ εἰς τὰ νόμιμα».